

МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Факультет магістратури, заочного навчання і підвищення кваліфікації

Кафедра спортивних та рухливих ігор

ХОРОШИХ ОЛЕНА КОСТЯНТИНІВНА

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЙ В БОРОТБІ ЗА ВІДСКОК М'ЯЧА НА ЩИТІ
БАСКЕТБОЛІСТОК З ВАДАМИ СЛУХУ НА ЕТАПІ МАКСИМАЛЬНОЇ
РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень	Другий магістерський <i>(назва освітнього рівня)</i>
галузь знань	01 Освіта/Педагогіка <i>(шифр і назва галузі знань)</i>
Спеціальність (напрямок підготовки) спеціалізація	017 Фізична культура і спорт <i>(код і назва спеціальності)</i>
Освітня програма	Тренерська діяльність в обраному виді спорту (баскетбол) <i>(назва спеціалізації)</i>

Науковий керівник: Помещикова Ірина Петрівна, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

ХАРКІВ–2026

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
ХОРОШИХ ОЛЕНИ КОСТЯНТИНІВНИ
ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЙ В БОРОТЬБІ ЗА ВІДСКОК М'ЯЧА НА ЩИТІ
БАСКЕТБОЛІСТОК З ВАДАМИ СЛУХУ НА ЕТАПІ МАКСИМАЛЬНОЇ
РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Актуальність роботи. Баскетбол належить до провідних видів спорту, яким активно займаються особи з інвалідністю різних нозологій, зокрема й люди з порушеннями слуху. Одним із ключових елементів гри є боротьба за м'яч, що відскочив від щита чи корзини. За статистичними даними, у середньому близько 50 % усіх кидків під час матчу завершуються відскоком м'яча.

Мета дослідження – визначити ефективність ігрових дій у боротьбі за м'яч на щиті баскетболісток з вадами слуху на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Завдання роботи:

1. На основі аналізу науково-методичної літератури вивчити ситуації, що виникають при підборі м'яча і наявні методики для підвищення ефективності боротьби за м'яч, що відскочив.
2. Проаналізувати ігрові показники боротьби на щиті гравчинь з вадами слуху в іграх чемпіонату України серед команд вищої ліги та збірної команди України на Дефлімпійських іграх.
3. Вивчити показники фізичної підготовленості та психофізіологічних станів баскетболісток з вадами слуху на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.
4. Виявити взаємозв'язок показників фізичної підготовленості, психофізіологічних станів з ефективністю боротьби за відскок м'яча на щиті висококваліфікованих баскетболісток з вадами слуху.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, педагогічні спостереження, педагогічне тестування, методи математичної статистики.

В дослідженні взяли участь 14 гравчинь збірної команди України з баскетболу з вадами слуху, які також є гравцями жіночої команди вищої ліги Інваспорт-СДЮСШОР-5 м. Дніпро. Було проаналізовано ігри чемпіонату України 2024-2025 років, в яких приймала участь жіноча команда та показники

ігор під час Дефлімпійських ігор 2025 року. В іграх вивчався один з основних моментів гри – підбор м'яча на щиті після невдалого кидка.

Результати. Жіноча команда з вадами слуху в чемпіонаті України демонструвала стабільно високий рівень ефективності у боротьбі за відскок м'яча. У середньому за гру команда виконує 45,84 підбирання, з яких понад 32 у захисті. У домашніх матчах показники підбирань були дещо вищими, проте статистично достовірної різниці не виявлено ($p > 0,05$). У виграних іграх команда виконувала на 7,4 підбирання більше, зокрема на своєму щиті – на 4,7 більше, що є статистично значущим фактором успіху ($p < 0,05$). Показники по чвертях залишаються відносно стабільними, що свідчить про рівномірну активність протягом гри.

При оцінці стану фізичної підготовленості баскетболістки з порушеннями слуху показували такі результати: за 1 хвилину виконували $152,5 \pm 10,6$ стрибки на стрибальці, серійна стрибучість на швидкість – $14,2 \pm 3,50$ $14,2 \pm 3,50$ с, стрибали у гору з місця на $37,4 \pm 6,26$ см, похибка при стрибку угору на 50 % від максимального – $4,86 \pm 1,02$ см. При виконанні стрибка помилка склала: при оберті на 90° – $14,2 \pm 3,50^\circ$, на 270° – $7,05 \pm 1,80^\circ$. Час простої зорової реакції у баскетболісток із порушеннями слуху в середньому становив $239,05 \pm 0,02$ мс, що відповідає рівню вище середнього. Показник відчуття часу був на рівні $78,84 \pm 4,50$ % точності відтворення.

Кореляційний аналіз фізичної підготовленості і ігрових показників результативності гри на щиті в матчах команди Інваспорт-СДЮСШОР-5 встановив що показник підбору м'яча на щиті (загалом за гру) має низьку зворотну кореляцію із показником кількості стрибків на стрибальці протягом 1 хвилини ($r = -0,499$), серійної стрибучості ($-0,517$), середні показники кореляційної залежності з висотою стрибка з міста ($r = 0,679$), високу кореляцію із простою зоровою реакцією ($r = 0,857$) і відчуттям часу ($r = 0,745$).

Для удосконалення успішної боротьби за м'яч, як на чужому, так і своєму щиті для дефлімпійської збірної команди тренерським штабом у підготовку були включені вправи спрямовані на підвищення висоти стрибка і покращення реакції

на м'яч. Участь у чемпіонаті України серед команд вищої ліги використовувалася як підготовка до Дефлімпійських ігор 2025 року.

Аналіз результатів Дефлімпійських ігор показав, що збірна команда України виконала у середньому за гру $44,0 \pm 2,55$ підбирань м'яча, із них $13,4 \pm 2,66$ на чужому щиті та $30,61 \pm 3,36$ на своєму, що відповідає показникам зафіксованим у чемпіонаті України. Це свідчить про стабільність ігрових дій та ефективність підготовки.

Висновок: Аналіз ігрової результативності баскетболісток в іграх чемпіонату України серед жіночих команд вищої ліги встановив: команда в середньому за гру виконувала $44,0 \pm 2,55$ підбирань м'яча на щиті, з них на чужому щиті – $13,4 \pm 2,66$, на своєму – $30,61 \pm 3,36$, відповідно.

Аналіз результатів Дефлімпійських ігор 2025 року показав, що збірна команда України виконала 220 підбирань м'яча (30,5 % на чужому щиті та 69,5 % на своєму), що відповідає пропорціям, зафіксованим у чемпіонаті України. Це свідчить про стабільність ігрових дій та ефективність підготовки. Порівняння з чемпіонатом України показало майже ідентичні результати, що дозволяє розглядати національний чемпіонат як ефективний етап підготовки до міжнародних змагань.

Досягнення 3-го місця на Дефлімпійських іграх підтверджує, що тренувальна програма була науково обґрунтованою, методично правильною та практично результативною.

Ключові слова: баскетболістки з вадами слуху, підбор м'яча, боротьба на щиті, ефективність ігрових дій, Дефлімпійські ігри.

ANNOTATION
of the qualification work
BY OLENA KOSTYANTYNIVNA
EFFECTIVENESS OF ACTIONS IN THE FIGHT FOR THE BALL BOUNCE
ON THE SHIELD OF BASKETBALL PLAYERS WITH HEARING
IMPAIRMENTS AT THE STAGE OF MAXIMUM REALISATION OF
INDIVIDUAL POTENTIAL E

Relevance of the work. Basketball is one of the leading sports actively practised by people with various disabilities, including those with hearing impairments. One of the key elements of the game is the fight for the ball that has rebounded from the backboard or basket. According to statistics, on average, about 50% of all shots during a match end with the ball rebounding.

The aim of the study is to determine the effectiveness of game actions in the fight for the ball on the backboard by basketball players with hearing impairments at the stage of maximum realisation of individual potential.

The objectives of the work are as follows

1. Based on an analysis of scientific and methodological literature, to study the situations that arise when selecting the ball and the existing methods for increasing the effectiveness of the fight for the rebounded ball.
2. To analyse the game indicators of the fight for the ball by players with hearing impairments in the games of the Ukrainian championship among the teams of the higher league and the Ukrainian national team at the Deaflympics.
3. To study the indicators of physical fitness and psychophysiological states of basketball players with hearing impairments at the stage of maximum realisation of individual potential.
4. To identify the relationship between physical fitness indicators, psychophysiological states and the effectiveness of rebounding by highly skilled basketball players with hearing impairments.

Research methods: analysis of scientific and methodological literature, pedagogical observations, pedagogical testing, methods of mathematical statistics.

The study involved 14 players from the Ukrainian national basketball team for the hearing impaired, who are also players of the women's team of the higher league Invasport-SDYUSHOR-5 in Dnipro. The games of the 2024-2025 Ukrainian

championship in which the women's team participated and the performance of the games during the 2025 Deaflympics were analysed. One of the key aspects of the game was studied – rebounding the ball on the backboard after a missed shot.

Results. The women's team with hearing impairments demonstrated a consistently high level of efficiency in the fight for rebounds in the Ukrainian championship. On average, the team makes 45.84 rebounds per game, of which more than 32 are in defence. In home games, the rebounding figures were slightly higher, but no statistically significant difference was found ($p>0.05$). In the games they won, the team made 7.4 more rebounds, including 4.7 more on their own board, which is a statistically significant factor for success ($p<0.05$). The indicators per quarter remain relatively stable, indicating uniform activity throughout the game.

When assessing the physical fitness of basketball players with hearing impairments, the following results were obtained: in 1 minute, they performed 152.5 ± 10.6 jumps on a jump box, serial speed jumping – 14.2 ± 3.50 14.2 ± 3.50 s, standing vertical jump – 37.4 ± 6.26 cm, error in standing vertical jump at 50% of maximum – 4.86 ± 1.02 cm.

When performing the jump, the error was: at a 90° turn – $14.2\pm 3.50^\circ$, at 270° – $7.05\pm 1.80^\circ$. The average simple visual reaction time for basketball players with hearing impairments was 239.05 ± 0.02 ms, which is above average. The time perception indicator was at a level of $78.84\pm 4.50\%$ accuracy of reproduction.

Correlation analysis of physical fitness and game performance indicators on the board in the matches of the Invasport-SDYUSHOR-5 team established that the indicator of ball selection on the board (in total per game) has a low inverse correlation with the indicator of the number of jumps on the jumper within 1 minute ($r=-0.499$), serial jumping (-0.517), average correlation with jump height from the city ($r=0.679$), high correlation with simple visual reaction ($r=0.857$) and sense of time ($r=0.745$).

To improve successful ball control, both on the opponent's and their own side of the court, the coaching staff included exercises aimed at increasing jump height and improving ball reaction in the training programme for the Deaflympic team. Participation in the Ukrainian Premier League championship was used as preparation for the 2025 Deaflympics.

An analysis of the results of the Deaflympics showed that the Ukrainian national team averaged 44.0 ± 2.55 rebounds per game, of which 13.4 ± 2.66 were on the opponent's side and 30.61 ± 3.36 on their own side, which corresponds to the figures recorded in the Ukrainian championship. This indicates the stability of the team's play and the effectiveness of their training.

Conclusion: Analysis of the performance of female basketball players in the Ukrainian Women's Premier League Championship games showed that the team averaged 44.0 ± 2.55 rebounds per game, of which 13.4 ± 2.66 were on the opponent's backboard and 30.61 ± 3.36 were on their own backboard, respectively.

An analysis of the results of the 2025 Deaflympics showed that the Ukrainian national team made 220 rebounds (30.5% on the opponent's backboard and 69.5% on their own), which corresponds to the proportions recorded in the Ukrainian championship. This indicates the stability of game actions and the effectiveness of training. A comparison with the Ukrainian championship showed almost identical results, which allows us to consider the national championship as an effective stage of preparation for international competitions.

Achieving 3rd place at the Deaflympics confirms that the training programme was scientifically sound, methodologically correct and practically effective.

Keywords: basketball players with hearing impairments, ball rebounds, rebounding, effectiveness of game actions, Deaflympics.